

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

28. An servus possit sibi retinere, quæ ludo acquirit? Ex p. 7. t. 7. r. 29.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

RESOL. XXVII.

An seruis, vel ancilla possit sibi retinere id quod pro iniuria illata, vel ob usum corporis illicitum ei elargitum est? Ex p. 7. tr. 7. Rel. 29.

Sup. hoc in Resol. 31. §. 1. Negatiue respondet Cardinalis de Lugo de Iustitia tom. 1. disp. 3. sect. 3. num. 46. & 47. stando in rigore legum Ciuiliu. Nam si domino acquirit id, quod ex legato, vel donatione ei datur, cur non acquireret domino, quod titulo iniuriae lucratur? Parum enim videtur ad hoc referre, quod d. titulus ille non subordinetur dominonam sicut seruis non subordinatur domino in iure ad famam, neque in iniuria contra illam; sic non subordinatur domino in pulchritudine, vel prudentia, aut aliis naturae dotibus; & tamen si ei aliquid donetur intuitu earum dotium, & perfectionum naturalium, acquiritur domino iuxta leges antiquas; ergo licet donetur, vel solatur intuitu iniuriarum, in qua non subordinatur domino; debet id domino acquiri. Ratio autem a priori est, quia aliud est ius ad famam, aliud est ius quod postea habet ad pecuniam pro infamia acceptam, vt constat in Religioso, qui in iure ad propriam famam non subordinatur Praelato, & tamen si deur ei pecunia pro iniuria contra famam illata, pecunia illa acquiritur Monasterio, & subordinatur Praelato, sicut si ex quolibet alio titulo fuisset acquisita; ius ergo ad illam pecuniam habendam non est illud idem ius, quod habet ad famam; alioquin qui pecuniam hanc ei adferret, peccaret non solum peccato facti, sed etiam contra ius ad famam; per quod ius hanc pecuniam possidet. Fatendum ergo est illam pecuniam, licet in radice oriatur ex iure ad famam; postea vero possideri per ius simile omnino iuri ad reliquas pecunias, atque ideo acquiri domino, cui omnia serui luca acquiruntur vndeunque proueniant.

2. Dices, fama erat in dominio serui: ergo quod subrogatur pro illa tanquam pretium illius, debet esse ipsius serui, & non domini, cuius non erat illa fama. Sed contra, quia vt bona serui sint domini, non requiritur quod dominus habeat ius ad titulum pro quo datur illud pretium, vel illa bona; nam quando legato vel donatione aliquid acquirit seruis, acquiritur etiam domino iuxta leges antiquas ciuiles: & tamen dominus non habebat ius ad titulum propter quem datur illud quod datur, nempe ad beneuolentiam, vel ad beneficium, propter quod donator vult seruo illa bona donare; sicut nec Religio habet ius ad titulum, ob quod aliquid donatur Religioso, & tamen statim acquirit quidquid acquirit Religiosus ex quocumque titulo illud acquirit.

3. Hinc constat quid dicendum sit ad secundum dubium, quod fieri potest de aliis, quae seruis acquirunt ob alios similes titulos v.g. si ob usum corporis illicitum, vel propter alia peccata aliquid acquirunt: quod Sanchez num. 8. Molina & alij dicunt, non acquiri domino, Consequenter tamen de iis omnibus est dicendum acquiri domino iuxta rigorem iuris antiqui, ob rationem supra positam. Quod idem est de iis, quae seruis lucratur, illicitè laborando diebus festis, aut etiam contra praeceptum ipsius domini; quia haec omnia sub illa vniuersalitate comprehenduntur.

4. Sed licet haec omnia probabiliter ab Eminentiſſimo Cardinali de Lugo dicta sint, ego tamen non recedo à communi sententia, quam praeter Lessium, Rebellum, & alios ab ipso citatos, tenet etiam me citato Trullench in Decalogum, tom. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 5. num. 3. Malderus de Iust. tract. 1. cap. 4.

dub. 6. Fagundez in Decalog. tom. 2. lib. 7. cap. 1. 3. num. 3. Vide me etiam citato sic asserit Machadus tom. 2. lib. 6. part. 7. tract. 13. docum. 5. num. 8. Quinta exceptio est, que todo aquello que se le da à la esclaua, por razon del maltrato de su persona es para ella, y no para su señor; porque lo adquiere con el uso de su cuerpo, en lo qual no tiene que ver su señor. Ita ille, cui etiam adde Villalobos in summa tom. 2. tr. 10. disp. 5. n. 4.

5. Et ideo ego olim consului cum Sanchez in Opusc. tom. 1. lib. 1. cap. 1. dub. 1. num. 8. ancillam non fuisse adstrictam restituere Domino magnam quantitatem pecuniae ab amasio acceptam; quicquid in contrarium asserat Megala in part. 2. lib. 2. cap. 19. quaest. 2. num. 18. qui sententiam Eminentiſſimi de Lugo firmiter tenet.

RESOL. XXVIII.

An seruis possit sibi retinere, quae ludo acquirit? Ex p. 7. tr. 7. Rel. 30.

§. 1. Respondeo quod si seruis cum bonis de quibus potest disponere aliquid ludo acquirat, quod sibi acquirat, & non domino: Et ita docet Hurtadus de Iust. disp. 2. difficult. 18. & Sanchez in Opusc. tom. 1. lib. 1. cap. 1. dub. 1. num. 11. vbi firmat, quod si seruis bonis suis, quorum seruis est dominus, ludo aut aliqua negotiatione sine vilo prauidicio obsequiorum domini aliquid lucratur; id ipse sibi comparat. Idem docet Emanuel verbo seruis, p. 7. Salas, tr. de ludo, dub. 20. n. 3. Molina de Iust. tom. 1. tr. 2. disp. 38. & Machadus tom. 2. lib. 6. par. 7. tr. 13. docum. 6. n. 1. Fagundez in Praecept. Decal. tom. 2. lib. 7. c. 1. n. 6.

Sup. hoc infra in Resol. 31. §. At verius, ad medium, vers. Quinto.

2. Verum Eminentiſſimus Cardinalis de Lugo de Iust. tom. 1. disp. 3. sect. 3. num. 50. hanc sententiam admittit tantum, si seruis acquirat ludendo modicam quantitatem, secus autem si acquireret ingens lucrum; sed Doctores communiter sine vlla distinctione, vt visum est docent seruum sibi comparare id quod lucratur in ludo, ex bonis de quibus potuit disponere.

RESOL. XXIX.

An serui possint, inscio Domino, aliquid ludere?

Et in textu huius Resolutionis sex casus explanantur pro praxi praedictae questionis, in quibus seruis possit dominium aliquarum rerum habere, & de facto habet.

Etiamque notatur, quod si mancipium ludo intentus priuaret dominum labore, non tenetur restituere nisi tantum pretij, quanti existimaretur ille labor, quo Dominum fraudauit, & nihil aliud. Ex p. 7. tr. 9. Rel. 12.

§. 1. Negatiue videtur respondendum ex Soto de Iust. lib. 4. quaest. 2. art. 2. Lopez in part. 1. cap. 183. & aliis. Sed ego assero, quod licet seruis, seu mancipium regulariter non possit in ludo alienare, seu perdere nisi ex consensu saltem probabiliter praesumpto sui domini, quia regulariter caret bonis; quando vero ea habet, vt contingit, quando aliquid subtraxit ex eis, quae illi dominus ad sui sustentationem confert, & in aliis casibus, potest ea ludo perdere, quia habet dominium eorum, & nullo iure impeditur de eis disponere.

Sup. hoc infra in Resol. 34. §. 1. post medium, vers. El esclauo. & quoad hoc in tom. 5. tr. 7. ex Resol. 16. lege §. Noctandam.

2. Conueniunt enim Doctores seruum posse dominium aliquarum rerum habere, & illud in sex casibus

* Pro istis sex casibus con-